

De strijd om het geloof en het beste plekkie blijft voortduren

Van onze verslaggever
FRED PALS

EENIGENBURG — Een kerkhof op postzegelformaat. Verscholen tussen de bomen en ingeklemd tussen een aantal huizen: het kerkhof van de Nederlands Hervormde Kerk van Eenigenburg, de Onderwegkerk. Zestien zerken en een onbekend aantal graven op een oppervlakte van twaalf bij negen vierkante meter. Klein, maar betekenisvol: een fraaie dwarsdoorsnede van het gehucht Eenigenburg, met een geloofsstrijd die over, door en soms onder de hoofden van de doden heen is gevoerd.

De bakker, de kastelein, de landbouwer, de hoofdonderwijzer, de doodgraver en de met een koninklijke orde onderscheiden huishoudster: allen liggen ze vredig onder de grond in het hofje. De klassenmaatschappij, op aarde gevoerd, gaat door onder de grond en is weerspiegeld in de opbouw van het kerkhof: de achterste rij kent geen zerken en is bezaaid met de naamlozen. Zij die geen zerk konden, mochten of wilden betalen.

Nummers zijn er, zerken niet. De voorste twee rijen zijn nog redelijk onderhouden, hebben in ieder geval een zerk. Aan het uiteinde van het rijtje der naamlozen ligt de hoofdonderwijzer. Zijn steen is in stukken gebarsten, een kwart is er van af geslagen en onvindbaar. De steen diende een tijd lang als deksel van de waterput, achter het kerkje.

Handlanger

De schoolmeester uit de vorige eeuw heeft het zwaar te verduren. Vroeger lag hij op het plekke in de tweede rij, tussen nummer 22 en 24. Maar hij is verdreven door een ander, de doodgraver. Of de handlanger in het zwart eigenhandig de onderwijzer heeft verdreven of dat zijn familie ervoor verantwoordelijk is geweest, wie zal het zeggen? Betaalde de onderwijzer niet meer voor de rechten van zijn graf en kreeg de doodgraver — misschien ook uit hoofde van zijn professie denkend aan een speciaal voor-

□ Het kerkhofje van de Nederlands Hervormde Kerk in Eenigenburg is een fraaie sociale dwarsdoorsnede van het dorp uit vroeger tijden.

Foto's John Oud

recht — zijn plekkie? En ligt daarom nu die onderwijzer, in stukken gehakt, onthoofd als het ware, op drie stukken hout, tussen de naamlozen? Niemand die het weet. Voor het paaltje met nummer 31, daar ligt de schoolmeester nu. Opgestaan is plaats vergaan. Een oude schoolwijsheid die ook in de klas van de schoolmeester in de negentiende eeuw meermalen geklonken zal hebben.

Geloofsstrijd

Eigenlijk zijn er twee kerkhoven in Eenigenburg. Op de vloer van het kerkje, het oude deel, liggen andere grafstenen. Voornamelijk van katholieken. De protestanten zouden, als er nog regelmatig diensten plaatsvonden, over de katholieken heen kunnen lopen. Het massaal vertrappen van de papen, de ultieme beeldenstorm. Het gemengde bezoek van de koffieconcerten in de kerk zal deze bijgedachten, op de grens van

een nieuw millennium, minder hebben. Maar lieden van de oude stempel zal het wellicht een kick geven.

De heftige geloofsstrijd speelde onder vroegere bewoners van Eenigenburg. De twee duivels en het kussen gold zeker voor de man die in heftige gewetensnood raakte op zijn sterfbed. De van origine katholiek liet zich door zijn eega tot protestant bekeren, maar wilde op zijn sterfbed toch begraven worden op een katholieke begraafplaats: zijn laatste en vurige wens. Die niet werd gehonoreerd. De familie besliste uiteindelijk over het hoofd van de man. Het veto van het katholieke kerkbestuur lag daar: hij mocht komen maar dan onder het voetpad. Zodat de mensen dagelijks over de afvallige heen konden lopen. Gelukkig maar dat de familie anders besliste. Nu ligt hij al jaren rustig bij zijn vrouw. Rustig, dat is de goedstoestand van het hofje.

Geen grote-stadsgeluiden. Op een warme zomeravond is alleen het geronk van een tractor hoorbaar. Een begrafenis of wettelijke kerkdienst vindt er niet meer plaats. Het deurtje naar het kerkhof draait stroef open: het piept en kraakt aan alle kanten.

Bezoeker

In 1974 vond de laatste ter aardebestelling plaats. De zoon van de bakker. Het hofje ligt vol, het zogenaamde 'rooien' van de doden gebeurt allang niet meer. Af en toe is er nog bezoek. Zoals de 'man met roos' die op een herfstige dag in 1987 een bezoek bracht aan het graf van de schoolmeester. Het dorp is de bezoeker nu nog niet vergeten. Hij liep een paar keer om de kerk heen, deponeerde de roos op het graf en vertrok. Nu, op deze warme zomeravond, liggen er geen bloemen, zijn er geen kransen en is er ook geen bezoek.